

Sygn. akt I ACa 667/20

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Roman Sugier (spr.)
Sędziowie:	SA Ewa Jastrzębska SA Joanna Naczyńska

po rozpoznaniu w dniu 30 listopada 2020 r. w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa O. P.

przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Okręgowej Służby Więziennej  
w(...)

o ochronę dóbr osobistych i zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 15 lipca 2020 r., sygn. akt I C 1030/18

1) oddala apelację;

2) zasądza od powoda na rzecz zastępcy procesowego Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej 720 złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Ewa Jastrzębska SSA Roman Sugier SSA Joanna Naczyńska

Sygn. akt I ACa 667/20

## UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił powództwo O. P. przeciwko Skarbowi Państwa-Dyrektorowi Okręgowej Służby Więziennej w (...) o ochronę dóbr osobistych i zapłatę (pkt 1) i zasądził od powoda O. P. na rzecz pozwanego Skarbu Państwa- Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 960 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2).

Sąd Okręgowy ustalił, że powód O. P. (poprzednio A. G.) w okresie między 12 lipca a 24 lipca 2018 r. przebywał w Zakładzie Karnym w (...), następnie został umieszczony w Areszcie Śledczym w (...)w którym przebywał do dnia 30

sierpnia 2018 r. Po tym okresie powód ponownie został osadzony w Zakładzie Karnym w(...) w którym przebywał do dnia 12 grudnia 2018 r. Powód pismem z dnia 6 września 2018 r. złożył skargę w trybie nadzoru penitencjarnego do Sądu Okręgowego w Gliwicach, w którym wskazał, że mimo wcześniejszego pisemnego zgłoszenia, zgodnie z wewnętrznymi procedurami obowiązującymi w Zakładzie Karnym w (...), nie został przyjęty przez kierownika ambulatorium, co doprowadziło do przerwania leczenia zdiagnozowanych u niego chorób ( Zespół (...), grzybica paznokci, przepuklina brzucha). Następnie powód złożył kolejne skargi do w piśmie z dnia 27 września 2018 r. skierowanym do Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w (...) do Sądu Okręgowego w (...) w trybie nadzoru penitencjarnego i do Okręgowego Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej w (...) (wszystkie z dnia 27 września 2018 r.), w których także złożył zarzuty dotyczące sprawowanej nad nimi opieki medycznej w czasie pobytu w Zakładzie Karnym w (...). Wskazał, że odmówiono mu możliwości zapisania się do lekarzy specjalistów w celu kontynuacji leczenia, w tym do neurologa, dermatologa, chirurga, podnosił, że w czasie wizyty u kierownika ambulatorium w dniu 27 września 2018 r. nie było jego książeczki zdrowia, a nadto lekarz nie udzielił mu informacji odnośnie wykonania mu badań zaleconych przez specjalistę. W dniu 17 października 2018 r. powód złożył oświadczenie, w którym cofnął uprzednio złożone skargi dotyczące działalności administracji Zakładu Karnego w (...) za wyjątkiem zgłoszonych przez niego zarzutów dotyczących leczenia go w tamtejszej jednostce penitencjarnej.

Na skutek skarg powoda zostało wszczęte przez Zakład Karny w (...) postępowanie wyjaśniające. W jego toku ustalono, że powód przybył do Zakładu z zastępczą dokumentacją medyczną prowadzoną od dnia 28 czerwca 2018 r. Przez okres pobytu powoda w Zakładzie w posiadaniu ambulatorium znajdowała się tylko część dokumentacji medycznej powoda (za okres od dnia 19 kwietnia 2016 r. do dnia 2 listopada 2016 r. oraz dokumentacja bieżąca począwszy od dnia 15 lipca 2017 r.). Pozostała część dokumentacji medycznej powoda została przesłana w dniu 27 czerwca 2017 r. do Biura Spraw Wewnętrznych (...) w W. do sprawy(...) a część dnia 17 lipca 2017 r. do Sądu Okręgowego w (...) do sprawy o sygnaturze akt I C 21/17/16. W trakcie pobytu powoda w Zakładzie Karnym w (...)powód tylko raz, pismem z dnia 8 października 2018 r. wystąpił o udzielenie mu informacji w kwestii dokumentacji medycznej. Powód po przybyciu do Zakładu Karnego w (...) w dniu 31 sierpnia 2018 r. został przebadany przez lekarza specjalistę z zakresu chorób wewnętrznych, jego stan został oceniony jako dobry. W książeczce zdrowia zamieszczono zapissek, iż powód posiada przy sobie własne leki, jak również została zamieszczona wzmianka o stałych lekach stosowanych przez niego m.in. H.. Powód nie zgłaszał także potrzeby zapisania się na konsultacje specjalistyczne. Podczas kolejnych wizyt w Ambulatorium z Izba (...) Zakładu Karnego w (...) powód także nie skarżył się na dolegliwości, które mogłyby powodować u niego przepuklina czy też takich, które byłyby typowe dla Zespołu (...). Podczas wizyty w dniu 26 września 2018 r. powód domagał się od przyjmującego go lekarza specjalisty chorób wewnętrznych – W. S. podania mu leków przeciwbólowych, które zostały mu przepisane na stałe, powód jednakże nie zgłaszał przy tym żadnych dolegliwości bólowych. Lekarz ten uznał, iż nie ma potrzeby wydawania leku na żądanie pacjenta. Powodowi zlecono konsultację neurologiczną. W dniu 27 września 2018 r. powód został przyjęty przez Kierownika Ambulatorium ZK w (...) – lekarza M. B.. U powoda rozpoznano przewlekłe zapalenie wątroby typu C, nadciśnienie tętnicze, grzybicę paznokci. Powód otrzymywał stosowne leki, w tym stałe leki hepatoprotekcyjne, po które zgłaszał się do ambulatorium. Z powodu rozpoznania WZW typu C powód został zakwalifikowany do leczenia na Oddziale Chorób Zakaźnych w P. na styczeń 2019 rok. Powodowi zalecono dietę L, z której zrezygnował. U powoda rozpoznano w przeszłości Zespół (...), który ma charakter przewlekły. Powód w czasie pobytu w Zakładzie Karnym w (...) nie zgłaszał charakterystycznych dla tego schorzenia dolegliwości, a jedynie bóle głowy, na które miał zlecane leki przeciwbólowe takie jak R., K.. Powód oczekiwał na konsultację neurologiczną (z powodu bólów głowy o charakterze neurologicznym) i dermatologiczną, na które został uprzednio skierowany. U powoda stwierdzono także przepuklinę kresy białej. Powód mógł być leczony w warunkach zakładu karnego, a pobyt taki nie stanowił zagrożenia dla jego życia i zdrowia.

O wynikach przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego powód został poinformowany w piśmie z dnia 14 listopada 2018 r. przez Zastępcę Dyrektora Służby Więziennej w (...). Wskazano w nim, że brak jest podstaw do uznania zasadności zgłoszonych przez powoda zarzutów dotyczących opieki medycznej sprawowanej w Zakładzie Karnym w (...). Wskazano, że powód w trakcie pobytu w jednostce penitencjarnej ma zapewnioną opiekę lekarską adekwatną do stwierdzonych chorób i otrzymuje leki odpowiednie do tych dolegliwości. Podkreślono także, że powód w trybie planowym oczekuje na konsultacje lekarskie, na które został skierowany, a zlecenie dodatkowych badań

czy konsultacji specjalistycznych muszą uzasadniać przesłanki kliniczne, o czym decyduje lekarz. Ponadto powód otrzymuje niesterydowe leki przeciwzapalne w terapii przewlekłej, a w dniu 27 września 2018 r. lekarz nie znalazł wskazań do dołączenia do terapii kolejnego leku przeciwbólowego. W kwestii dokumentacji medycznej powoda wskazano, że została ona przesłana do sądu w związku z licznymi skargami powoda, co powoduje że jednostka dysponuje jedynie jej częścią. W odniesieniu natomiast do sytuacji z dnia 6 września 2018 r., kiedy powód nie został przyjęty przez kierownika ambulatorium wyjaśniono, że w tym czasie lekarz przebywał na urlopie wypoczynkowym o czym powód został poinformowany. Powód nie zgodził się ze stanowiskiem Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej kwestionującym sposób rozpatrzenia jego skarg w zakresie zarzutów dotyczących opieki medycznej i zaskarżył je w piśmie z dnia 25 listopada 2018 r. skierowanym do Centralnego Zarządu Służby Więziennej w (...). Zażalenie powoda nie zostało uwzględnione.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy uznał, że powództwo wytoczone przez powoda nie zasługiwało na uwzględnienie, albowiem powód zgodnie z dyspozycją art. 6 k.c. nie wykazał przesłanek odpowiedzialności pozwanego określonych w treści art. 448 k.c. w zw. z art. 23 k.c. oraz zasadności i wysokości dochodzonego zadośćuczynienia, w tym wystąpienia szkody w postaci naruszenia dóbr osobistych powoda oraz doznania przez niego w związku z tym krzywdy. W przekonaniu powoda, pozwany dopuścił się naruszenia dóbr osobistych w treści skierowanego do niego pisma z dnia 14 listopada 2018 roku Zastępcy Dyrektora Służby Więziennej w (...) z uwagi na niezgodne z prawdą ustalenia co do stosowanych wobec powoda świadczeń medycznych, co skutkowało nieuwzględnieniem złożonych przez niego skarg. Sąd Okręgowy wskazał, że pismo to odnosiło się do czterech skarg złożonych przez powoda skutkujących wszczęciem postępowania wyjaśniającego. W jego ramach zostały zebrane wyjaśnienia od osób odpowiedzialnych w jednostce penitencjarnej za kwestie związane ze służbą zdrowia, analizowana była również dokumentacja medyczna osadzonego, w tym zapisy poczynione w książeczkach zdrowia. Na tej podstawie oceniono zasadność zarzutów podniesionych w skargach, które zostały rozpoznane z zachowaniem wymaganej procedury, z zachowaniem przepisów Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie sposobów załatwiania wniosków, skarg i prośb osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych z dnia 13 sierpnia 2003 r. (Dz.U. Nr 151, poz. 1467).

Sąd Okręgowy podkreślił, że zarzuty powoda podnoszone z skargach odnoszące się do niewłaściwego leczenia w jednostce penitencjarnej były bezzasadne. Powód miał bowiem zapewnioną opiekę podstawową i specjalistyczną. W książeczkach zdrowia powoda zostały odnotowane wizyty lekarskie, na które został powód przyjęty (tylko we wrześniu 2018 r. były to trzy wizyty). Ponadto w dniu przyjęcia do Zakładu Karnego w (...) w dniu 31 sierpnia 2018 r. został przebadany przez lekarza W. S.. Ponadto powód w tym czasie oczekiwał także na konsultację neurologiczną i dermatologiczną, na którą został uprzednio skierowany. Z uwagi na zdiagnozowane u powoda schorzenia w postaci przewlekłego zapalenia wątroby typu C, nadciśnienia tętniczego, przepukliny, grzybicy paznokci, Z. S. powód miał przepisywane stałe leki, w tym leki przeciwbólowe. Powód miał zatem zapewniony dostęp do lekarzy, którzy kontynuowali dotychczas stosowaną wobec powoda diagnostykę. Zasadne było zatem uznanie, że powód miał udzielane świadczenia zdrowotne w niezbędnym zakresie, stosowanie do zgłaszanych dolegliwości i właściwości schorzenia. Sąd uznał zatem działania pozwanego za prawnie dopuszczalne, zgodnie z poczynionymi ustaleniami w ramach procedury skargowej, czego wyrazem była treść przesłanego powodowi pisma Zastępcy Dyrektora Służby Więziennej w (...) z dnia 14 listopada 2018 r. i w związku z tym powództwo oddalił.

Apelację od opisanego wyroku wniósł powód, zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie przepisów dotyczących postępowania dowodowego przejawiające się w oddaleniu przez Sąd I instancji złożonych przez powoda wniosków dowodowych, a także oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego dotyczącego przebiegu leczenia powoda w jednostce penitencjarnej. W konsekwencji powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie znajduje uzasadnionych podstaw.

W pierwszej kolejności Sąd Apelacyjny wskazuje, że ustalenia faktyczne stanowiące podstawę rozstrzygnięcia Sądu I instancji, jako niebudzące wątpliwości i zastrzeżeń, wszechstronne i wyczerpujące, sąd odwoławczy przyjmuje jako podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Odnosząc się do zarzutów apelacji, nie znajdują uzasadnienia twierdzenia powoda dotyczące dokonanej przez Sąd I instancji oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów wyrażoną w przepisie art. 233 § 1 k.p.c., sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie „wszechstronnego rozważenia zebranego materiału” (a zatem, jak podkreśla się w orzecznictwie, z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych dowodów i mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności - por. wyrok SN z dnia 17 listopada 1966 r., II CR 423/66; uzasadnienie wyroku SN z dnia 24 marca 1999 r., I PKN 632/98). Przyjmuje się, że ramy swobodnej oceny dowodów muszą być zakreślone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnego poziomu świadomości prawnej, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału dowodowego. Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 § 1 wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej, niż przyjął sąd wadze poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (tak SN w orz. z 6 listopada 1998 r., II CKN 4/98). W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji przeprowadził staranne postępowanie dowodowe, a zgromadzony materiał procesowy ocenił stosownie do treści art. 233 § 1 k.p.c., czyli w sposób nienaruszający zasad logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego. Skarżący nie wskazał w tym zakresie żadnych uchybień, które pozwoliłyby na zmianę zaskarżonego wyroku.

Powód w niniejszej sprawie dopatrywał naruszenia swoich dóbr osobistych w postaci prawa do leczenia i narażenia go na ból i cierpienie na skutek nieprawidłowego udzielania świadczeń medycznych w czasie osadzenia w Zakładzie Karnym w (...) wskazując, że do naruszenia jego dóbr osobistych doszło w związku ze skierowanym do niego pismem Zastępcy Dyrektora Służby Więziennej w (...) z dnia 14 sierpnia 2018 r. stanowiącym odpowiedź na skargi powoda w przedmiocie procesu jego leczenia w jednostce penitencjarnej. Pismo to, zdaniem powoda, zawierało niezgodne z prawdą ustalenia co do wykonywanych wobec niego świadczeń medycznych, co było źródłem doznanej przez niego krzywdy. Powód żądał w związku z tym ochrony na podstawie art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c.

Zgodnie z art. 24 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Zgodnie natomiast z art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przesłankami ochrony dóbr osobistych, które muszą być spełnione łącznie, są: istnienie dobra osobistego, zagrożenie lub naruszenie tego dobra oraz bezprawność zagrożenia lub naruszenia. Pierwsze dwie przesłanki musi udowodnić powód dochodzący ochrony, natomiast pozwany może bronić się, wykazując, że nie działał bezprawnie. Przepis art. 24 § 1 k.c. rozkłada zatem ciężar dowodu w ten sposób, że na powoda nakłada obowiązek udowodnienia, iż pozwany naruszył jego dobra osobiste (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 9 maja 2019 r., I ACa 510/18).

Mając to na uwadze, słusznie uznał Sąd I instancji, iż powód nie sprostał w toczącym się postępowaniu obowiązkowi dowodzenia w zakresie naruszenia wskazanych przez niego dóbr osobistych i wyrządzenia mu tym działaniem krzywdy. Warto bowiem podkreślić, że samo subiektywne przekonanie powoda, że doszło do naruszenia jego dóbr

osobistych nie jest wystarczające do udzielenia mu ochrony. Przy ocenie, czy doszło do naruszenia dobra osobistego decydujące znaczenie ma nie subiektywne odczucie osoby, jej stan psychiczny, ale to jaką reakcję wywołało naruszenie w społeczeństwie. Odwoływać zatem należy się do obiektywnej reakcji w kontekście całokształtu okoliczności sprawy (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 grudnia 2015 r., I ACa 443/15). Należy zauważyć, w ślad za Sądem I instancji, że wskazane przez powoda pismo Zastępcy Dyrektora Służby Więziennej w (...) z dnia 14 listopada 2018 r. odnosiło się do czterech skarg powoda odnoszących się do przebiegu jego leczenia i dostępu do świadczeń medycznych w jednostce penitencjarnej. Powód podnosił w nich zarzuty braku dostępu do Ambulatorium Zakładu Karnego w (...), przerwanie leczenia zdiagnozowanych u niego chorób wobec nieprzyjęcia go na wizytę lekarską, brak dostępu do lekarzy specjalistów czy odmowę przepisania mu przez lekarza specjalistę chorób wewnętrznych leków przeciwbólowych. Złożenie przedmiotowych skarg skutkowało wszczęciem postępowania wyjaśniającego, prowadzonego zgodnie z procedurą wynikającą z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 sierpnia 2003 r. w sprawie sposobów załatwiania wniosków, skarg i prośb osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz.U. Nr 151, poz. 1467). W ramach tego postępowania przeprowadzono szereg czynności, zebrano wyjaśnienia od osób odpowiedzialnych za kwestie dotyczące ochrony zdrowia w zakładzie, w tym Kierownika Ambulatorium z Izby Chorych Zakładu Karnego w (...), a także szczegółowo przeanalizowano dokumentację medyczną powoda.

W toku prowadzonego postępowania skargi zgłoszone przez powoda uznano za niezasadne, z uwagi na to, że podnoszone w nich zarzuty dotyczące przebiegu leczenia powoda w jednostce penitencjarnej nie znajdowały potwierdzenia w zgromadzonym w toku postępowania skargowego materiale dowodowym. Powód miał bowiem zapewnioną w zakładzie karnym odpowiednią opiekę podstawową i specjalistyczną, miał udzielane świadczenia zdrowotne w zakresie niezbędnym, stosownie do występujących u niego schorzeń i sygnalizowanych dolegliwości. Należy podkreślić, że powód został przebadany w dniu przyjęcia do zakładu karnego (tj. 31 sierpnia 2018 r.) przez lekarza W. S., a jego stan zdrowia określono jako dobry. Następnie był konsultowany przez lekarzy w zależności od zgłaszanych przez siebie potrzeb. W związku z występującego u niego dolegliwościami został skierowany na konsultację dermatologiczną i neurologiczną, przy czym podkreślono, że o potrzebie zlecenia dodatkowych badań czy konsultacji specjalistycznych decyduje lekarz. Także do niego należy decyzja o konieczności włączenia w terapii kolejnych leków przeciwbólowych. Ponadto, ze względu na zdiagnozowanie u powoda Zespołu (...) przewlekłego zapalenia wątroby typu C, nadciśnienia tętniczego, przepukliny i grzybicy paznokci zostały mu przepisane stałe leki, w tym te o działaniu przeciwbólowym (o takim samym składzie chemicznym jak środki zalecone w Areszcie Śledczym w(...)), a które przyjmowane były przez niego zgodnie z zaleceniami lekarza. Powód miał możliwość zasięgnięcia konsultacji lekarzy, którzy kontynuowali dotychczas stosowane wobec powoda leczenie. Te okoliczności wskazują zatem, że powód miał w zakładzie karnym zapewnione leczenie w niezbędnym zakresie, biorąc pod uwagę występujące u niego schorzenia i zgłaszane dolegliwości.

W świetle powyższych rozważań nie sposób zatem przyjąć, by działania pozwanego stanowiły naruszenie dóbr osobistych powoda. Nie można bowiem uznać, by w piśmie Zastępcy Dyrektora Służby Więziennej w(...) z dnia 14 listopada 2018 r. wystosowanym po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego na skutek skarg złożonych przez powoda, zawarto ustalenia, które mogłyby być dla powoda krzywdzące i naruszać jego dobro osobiste, a tym samym uzasadniać odpowiedzialność pozwanego na podstawie art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Działania pozwanego należy oceniać jako dopuszczalne, zgodne z dokonanyymi w ramach procedury skargowej ustaleniami. Zasadnie zatem przyjął Sąd Okręgowy, że powód nie sprostał obowiązkowi wykazania, że doszło do naruszenia jego dóbr osobistych i że pozwany swoim działaniem wyrządził mu krzywdę.

Apelacja powoda podlegała zatem oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. O kosztach postępowania Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c.

SSA Ewa Jastrzębska SSA Roman Sugier SSA Joanna Naczyńska